

2018 Rhif 55 (Cy.)

**Y GWASANAETH IECHYD
GWLADOL, CYMRU**

**Cyfarwyddydau Deddf Iechyd
Meddwl 1983 (Clinigwyr
Cymeradwy) (Cymru) 2018**

Gwnaed 16 Gorffennaf 2018

Yn dod i rym 20 Gorffennaf 2018

Mae Gweinidogion Cymru yn rhoi'r Cyfarwyddydau a ganlyn drwy arfer y pwerau a roddir gan adrannau 12(1)(b), 13(2)(a) a 203(9) a (10) o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006(1).

Enw, Cychwyn a Chymbwysu

1.—(1) Enw'r Cyfarwyddydau hyn yw Cyfarwyddydau Deddf Iechyd Meddwl 1983 (Clinigwyr Cymeradwy) (Cymru) 2018.

(2) Mae'r Cyfarwyddydau hyn wedi eu rhoi i Fyrddau Iechyd Lleol ac maent yn gymwys mewn perthynas â chymeradwyo personau i weithredu fel clinigwyr cymeradwy o ran Cymru.

(3) Daw'r Cyfarwyddydau hyn i rym ar 16 Gorffennaf 2018

Dehongli

2. Yn y Cyfarwyddydau hyn—

mae i "anhwylder meddwl" yr ystyr a roddir i "mental disorder" yn adran 1(2) o Ddeddf 1983;

ystyr "Bwrdd" ("Board") yw Bwrdd Iechyd Lleol a sefydlir o dan adran 11 o Ddeddf 2006;

ystyr "Bwrdd sy'n cymeradwyo" ("approving Board") yw Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr;

mae i “clinigydd cyfrifol” yr ystyr a roddir i “*responsible clinician*” yn adran 34(1) o Ddeddf 1983;

mae i “clinigydd cymeradwy” yr ystyr a roddir i “*approved clinician*” gan adran 145(1) o Ddeddf 1983(1);

ystyr “corff proffesiynol” (“*professional body*”) yw’r corff sy’n gyfrifol am gofrestru neu restru aelodau o bob un o’r proffesiynau a restrir yn Atodlen 1;

ystyr “cwrs hyfforddi cychwynnol” (“*initial training course*”) yw cwrs y mae’r Bwrdd sy’n cymeradwyo yn ystyried ei fod yn addas at ddibenion hyfforddi darpar glinigydd cymeradwy;

ystyr “cwrs hyfforddi diweddarau” (“*refresher training course*”) yw cwrs y mae’r Bwrdd sy’n cymeradwyo yn ystyried ei fod yn addas at ddibenion diweddarau sgiliau a chymwyseddau person sydd yn, neu sydd wedi bod yn, glinigydd cymeradwy;

ystyr “Cyfarwyddydau 2008” (“*the 2008 Directions*”) yw Cyfarwyddydau Deddf Iechyd Meddwl 1983 ynghylch Clinigwyr Cymeradwy (Cymru) 2008;

mae i “cyfnod cymeradwyaeth” (“*period of approval*”) yr ystyr a roddir yng nghyfarwyddyd 5;

ac eithrio yng nghyd-destun cyfarwyddyd 4 mae “cymeradwyo” (“*approve*”) a “cymeradwyaeth” (“*approval*”) yn cynnwys “ailgymeradwyo” (“*reapprove*”) ac “ailgymeradwyaeth” (“*reapproval*”);

ystyr “cymwyseddau perthnasol” (“*relevant competencies*”) yw’r cymwyseddau a restrir yn Atodlen 2 i’r Cyfarwyddydau hyn;

ystyr “Deddf 1983” (“*the 1983 Act*”) yw Deddf Iechyd Meddwl 1983(2);

ystyr “Deddf 2006” (“*the 2006 Act*”) yw Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006;

ystyr “gofynion proffesiynol” (“*professional requirements*”) yw’r gofynion a nodir yn Atodlen 1 i’r Cyfarwyddydau hyn;

mae i “nodwedd warchoddedig” yr ystyr a roddir i “*protected characteristic*” yn adran 4 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010(3);

ystyr “triniaeth” (“*treatment*”) yw triniaeth feddygol am anhwylder meddwl; ac

(1) Mae Gweinidogion Cymru wedi cyfarwyddo’r Byrddau i arfer y swyddogaeth o dan adran 145(1) o Ddeddf 1983 o dan eu pwerau i wneud y Cyfarwyddydau hyn.

(2) 1983 p. 20.

(3) 2010 p. 15.

mae i “triniaeth feddygol” yr ystyr a roddir i “*medical treatment*” yn adran 145(1) a (4) o Ddeddf 1983.

Swyddogaeth Cymeradwyo

3. Mae'r Byrddau i arfer swyddogaeth cymeradwyo personau i fod yn glinigwyr cymeradwy yn eu hardal gyda'r Bwrdd sy'n cymeradwyo yn arfer y swyddogaeth hon ar ran pob un o'r Byrddau.

Rhoi Cymeradwyaeth

4.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2) a chyfarwyddyd 9 ni chaiff y Bwrdd sy'n cymeradwyo ond rhoi cymeradwyaeth i berson sydd wedi gwneud cais i fod yn glinigydd cymeradwy—

- (a) os yw'r person hwnnw yn bodloni o leiaf un o'r gofynion proffesiynol;
- (b) os yw'r person hwnnw yn gallu dangos bod ganddo'r cymwyseddau perthnasol;
- (c) os yw'r person hwnnw wedi cwblhau cwrs hyfforddi cychwynnol o fewn y cyfnod o ddwy flynedd cyn dyddiad y cais am gymeradwyaeth; a
- (d) os oes gan y person hwnnw dystysgrif cofnod troseddol manwl o dan adran 113B o Ddeddf yr Heddlu 1997 gan gynnwys gwybodaeth addasrwydd sy'n ymwneud â phlant o dan adran 113BA ac oedolion hyglwyf o dan adran 113BB o'r Ddeddf honno oni bai bod yr ymgeisydd:
 - (i) yn berson sydd wedi ei gofrestru, neu'n bartner mewn partneriaeth sydd wedi ei chofrestru, o dan Bennod 2 o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008; neu
 - (ii) wedi ei gyflogi ar hyn o bryd gan berson sydd wedi ei gofrestru felly.

(2) Pan fo person wedi ei gymeradwyo i weithredu fel clinigydd cymeradwy o ran Lloegr, neu pan fo wedi ei gymeradwyo felly yn y 5 mlynedd flaenorol ac na fo eisoes wedi ei gymeradwyo o dan y Cyfarwyddydau hyn, ni chaiff y Bwrdd sy'n cymeradwyo ond rhoi cymeradwyaeth i'r person hwnnw i fod yn glinigydd cymeradwy o ran Cymru—

- (a) os yw'r person hwnnw yn bodloni'r gofynion proffesiynol;
- (b) os yw'r person hwnnw yn gallu dangos bod ganddo'r cymwyseddau perthnasol; ac
- (c) os oes gan y person hwnnw dystysgrif cofnod troseddol manwl o dan adran 113B o Ddeddf yr Heddlu 1997 gan gynnwys gwybodaeth addasrwydd sy'n ymwneud â phlant o dan adran 113BA ac oedolion hyglwyf o dan

adran 113BB o'r Ddeddf honno oni bai bod yr ymgeisydd:

- (i) yn berson sydd wedi ei gofrestru, neu'n bartner mewn partneriaeth sydd wedi ei chofrestru, o dan Bennod 2 o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008; neu
- (ii) wedi ei gyflogi ar hyn o bryd gan berson sydd wedi ei gofrestru felly.

(3) Wrth benderfynu a oes gan y person sy'n ceisio cymeradwyaeth fel clinigydd cymeradwy y cymwyseddau perthnasol fel sy'n ofynnol o dan baragraffau (1)(b) a (2)(b), rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo roi sylw i eirdaon y person hwnnw.

Cyfnod cymeradwyaeth

5.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), caiff y Bwrdd sy'n cymeradwyo gymeradwyo person i weithredu fel clinigydd cymeradwy am gyfnod o 5 mlynedd.

(2) Pan fo person wedi ei gymeradwyo i weithredu fel clinigydd cymeradwy o dan reoliad 4(2), ni chaiff y Bwrdd sy'n cymeradwyo ond cymeradwyo'r person hwnnw i weithredu fel clinigydd cymeradwy am y cyfnod sy'n weddill mewn perthynas â'i gymeradwyaeth o ran Lloegr.

Amodau i gadw cymeradwyaeth yn ystod y cyfnod cymeradwyaeth

6.—(1) Mae unrhyw gymeradwyaeth a roddir o dan y Cyfarwyddydau hyn yn ddarostyngedig i'r amodau a ganlyn—

- (a) rhaid i'r clinigydd cymeradwy beidio ar unwaith â gweithredu felly a rhaid iddo hysbysu'r Bwrdd sy'n cymeradwyo ar unwaith os yw'n cael ei atal dros dro o unrhyw un neu ragor o'r cofrestrau neu'r rhestrau y cyfeirir atynt yn y gofynion proffesiynol;
- (b) rhaid i'r clinigydd cymeradwy hysbysu'r Bwrdd sy'n cymeradwyo ar unwaith—
 - (i) os oes unrhyw amodau wedi eu hatodi, gan ei gorff proffesiynol, i'w gofrestriad neu ei restriad,
 - (ii) os daw'n destun achos addasrwydd i ymarfer gan ei gorff proffesiynol,
 - (iii) os nad yw'n bodloni'r gofynion a nodir yng nghyfarwyddyd 4 neu 9 mwyach, yn ôl y digwydd, a
 - (iv) os yw'n cael ei euogfarnu o drosedd, neu'n cael rhybuddiad am drosedd, yn y Deyrnas Unedig, neu os yw'n cael ei euogfarnu o drosedd, neu'n cael

rhybuddiad am drosedd, y tu allan i'r Deyrnas Unedig a fyddai, pe bai wedi ei chyflawni yng Nghymru a Lloegr, yn ffurfio trosedd;

- (c) rhaid i'r clinigydd cymeradwy, ar gais, ddarparu tystiolaeth i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo ei fod yn parhau i feddu ar y cymwyseddau perthnasol;
- (d) rhaid i'r clinigydd cymeradwy beidio ar unwaith â gweithredu fel clinigydd cymeradwy os yw cymeradwyaeth y person yn cael ei hatal dros dro neu pan fo'r cyfnod cymeradwyaeth yn dod i ben pan na fo cais am ailgymeradwyaeth wedi ei wneud; ac
- (e) unrhyw amodau eraill y mae'r Bwrdd sy'n cymeradwyo yn ystyried eu bod yn rhesymol ac yn briodol.

(2) Os yw amodau yn cael eu hatodi i gofrestrriad neu restrriad y clinigydd cymeradwy gan ei gorff proffesiynol yn ystod y cyfnod cymeradwyaeth, rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo atodi'r un amodau i'r gymeradwyaeth, oni bai ei fod wedi atal dros dro'r gymeradwyaeth o dan gyfarwyddyd 7(3).

Atal dros dro gymeradwyaeth

7.—(1) Os yw corff proffesiynol y clinigydd cymeradwy yn atal dros dro y cofrestrriad hwnnw neu'r rhestrriad hwnnw ar unrhyw adeg yn ystod y cyfnod cymeradwyaeth, rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo atal dros dro gymeradwyaeth y clinigydd hwnnw am gyhyd ag y bo'r cofrestrriad neu'r rhestrriad wedi ei atal dros dro.

(2) Os oes gan glinigydd cymeradwy amodau wedi eu hatodi i'w gofrestrriad neu ei restrriad gan ei gorff proffesiynol ar unrhyw adeg yn ystod y cyfnod cymeradwyaeth, caiff y Bwrdd sy'n cymeradwyo atal dros dro gymeradwyaeth y person hwnnw.

(3) Os yw clinigydd cymeradwy ar unrhyw adeg yn ystod y cyfnod cymeradwyaeth yn cael ei euogfarnu o drosedd, neu'n cael rhybuddiad am drosedd, yn y Deyrnas Unedig, neu os yw'n cael ei euogfarnu o drosedd, neu'n cael rhybuddiad am drosedd, y tu allan i'r Deyrnas Unedig a fyddai, pe bai wedi ei chyflawni yng Nghymru a Lloegr, yn ffurfio trosedd, caiff y Bwrdd sy'n cymeradwyo atal dros dro gymeradwyaeth y person hwnnw.

(4) Cyn i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo atal dros dro gymeradwyaeth clinigydd cymeradwy o dan baragraffau (1), (2) neu (3), rhaid iddo—

- (a) rhoi i'r clinigydd cymeradwy ei resymau dros ystyried atal dros dro'r gymeradwyaeth;
- (b) rhoi i'r clinigydd cymeradwy gyfnod o amser y mae'r Bwrdd sy'n cymeradwyo yn ystyried

ei fod yn rhesymol i gyflwyno sylwadau mewn cysylltiad â'r camau arfaethedig; ac

- (c) ystyried sylwadau a gyflwynir gan y clinigydd cymeradwy i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo.

(5) Pan yw'r Bwrdd sy'n cymeradwyo yn atal dros dro gymeradwyaeth clinigydd cymeradwy, rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo hysbysu'r clinigydd cymeradwy a'r corff proffesiynol sy'n gyfrifol am reoleiddio cofrestrriad neu restrriad proffesiynol y clinigydd cymeradwy am ei resymau dros y penderfyniad.

(6) Os yw cymeradwyaeth person yn cael ei hatal dros dro, ni chaiff y person hwnnw weithredu yn y rhinwedd honno oni bai a hyd nes y bydd y Bwrdd sy'n cymeradwyo yn dod â'r cyfnod atal dros dro gymeradwyaeth i ben.

(7) Pan fo'r cyfnod atal dros dro gymeradwyaeth wedi dod i ben, bydd y gymeradwyaeth yn parhau'n weithredol am weddill y cyfnod cymeradwyaeth oni bai bod y Bwrdd sy'n cymeradwyo yn dod ag ef i ben yn gynharach yn unol â chyfarwyddyd 8.

Cymeradwyaeth yn dod i ben

8.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), mae cymeradwyaeth clinigydd cymeradwy yn dod i ben pan fo'r cyfnod cymeradwyaeth yn dod i ben.

(2) Rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo ddod â chymeradwyaeth clinigydd cymeradwy i ben cyn i'r cyfnod cymeradwyaeth ddod i ben o dan yr amgylchiadau a ganlyn—

- (a) os, ym marn y Bwrdd sy'n cymeradwyo, nad yw'r clinigydd cymeradwy yn cydymffurfio ag unrhyw un neu ragor o'r amodau a restrir yng nghyfarwyddyd 6;
- (b) os, ym marn y Bwrdd sy'n cymeradwyo, nad oes gan y clinigydd cymeradwy y cymwyseddau perthnasol mwyach;
- (c) os nad yw'r clinigydd cymeradwy yn bodloni'r gofynion proffesiynol mwyach; neu
- (d) os yw'r clinigydd cymeradwy yn gwneud cais, yn ysgrifenedig, i ddod â'i gymeradwyaeth i ben.

(3) Cyn i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo ddod â chymeradwyaeth clinigydd cymeradwy i ben o dan baragraffau (2)(a)-(c), rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo—

- (a) rhoi i'r clinigydd cymeradwy ei resymau dros ystyried dod â'r gymeradwyaeth i ben;
- (b) rhoi i'r clinigydd cymeradwy gyfnod o amser y mae'r Bwrdd sy'n cymeradwyo yn ystyried ei fod yn rhesymol i gyflwyno sylwadau mewn cysylltiad â'r camau arfaethedig; ac

- (c) ystyried sylwadau a gyflwynir gan y person i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo.

(4) Pan fo'r Bwrdd sy'n cymeradwyo yn dod â chymeradwyaeth clinigydd cymeradwy i ben o dan baragraff (2), rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo hysbysu'r clinigydd hwnnw ar unwaith yn ysgrifenedig am y dyddiad y daw'r gymeradwyaeth i ben a'r rheswm dros ddod â'r gymeradwyaeth i ben.

Ailgymeradwyaeth

9.—(1) Caiff Bwrdd roi ailgymeradwyaeth i berson sydd wedi ei gymeradwyo'n glinigydd cymeradwy yn flaenorol yng Nghymru—

- (a) pan fo'r gymeradwyaeth flaenorol wedi bod mewn grym o fewn y cyfnod o 5 mlynedd yn union cyn dyddiad y cais am ailgymeradwyaeth;
- (b) pan fo'r person sy'n ceisio ailgymeradwyaeth yn bodloni'r gofynion proffesiynol;
- (c) pan fo'r person sy'n ceisio ailgymeradwyaeth yn gallu dangos bod ganddo'r cymwyseddau perthnasol;
- (d) pan fo gan y person sy'n ceisio ailgymeradwyaeth dystysgrif cofnod troseddol manwl o dan adran 113B o Ddeddf yr Heddlu 1997 gan gynnwys gwybodaeth addasrwydd sy'n ymwneud â phlant o dan adran 113BA ac oedolion hyglwyf o dan adran 113BB o'r Ddeddf honno oni bai bod yr ymgeisydd:
 - (i) yn berson sydd wedi ei gofrestru, neu'n bartner mewn partneriaeth sydd wedi ei chofrestru, o dan Bennod 2 o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008, neu
 - (ii) wedi ei gyflogi ar hyn o bryd gan berson sydd wedi ei gofrestru felly, ac
- (e) pan fo'r person wedi cwblhau cwrs hyfforddi diweddar o fewn y cyfnod o 2 flynedd yn union cyn y dyddiad y daeth cyfnod cymeradwyaeth blaenorol y person i ben.

(2) Wrth benderfynu a oes gan y person sy'n ceisio ailgymeradwyaeth fel clinigydd cymeradwy y cymwyseddau perthnasol fel sy'n ofynnol o dan baragraff (1)(c), rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo roi sylw i eiradaon y person hwnnw.

Monitro a Chofnodion

10.—(1) Rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo gadw cofnod o bob clinigydd cymeradwy y mae'n ei gymeradwyo a rhaid i'r cofnodion hynny gynnwys—

- (a) y cais;
- (b) enw'r person;

- (c) proffesiwn y person;
- (d) dyddiadau'r gymeradwyaeth;
- (e) y cyfnod y rhoddir cymeradwyaeth ar ei gyfer;
- (f) manylion unrhyw hyfforddiant sydd wedi ei gwblhau y cyfeirir ato yng nghyfarwyddydau 4 a 9;
- (g) geirdaon y person;
- (h) manylion unrhyw—
 - (i) amodau sydd wedi eu hatodi i'r gymeradwyaeth,
 - (ii) cymeradwyaeth sydd wedi ei hatal dros dro a'r dyddiad y mae'r cyfnod atal dros dro gymeradwyaeth hwnnw yn dod i ben,
 - (iii) cymeradwyaeth sy'n dod i ben.

(2) Rhaid i'r Bwrdd sy'n cymeradwyo gadw'r cofnodion y cyfeirir atynt ym mharagraff (1), mewn perthynas â phob clinigydd cymeradwy a gymeradwyir ganddo, am gyfnod o 5 mlynedd ar ôl i gymeradwyaeth clinigydd cymeradwy ddod i ben.

Dirymu

11. Yn ddarostyngedig i'r darpariaethau arbed yng nghyfarwyddyd 12, mae'r cyfarwyddydau a ganlyn wedi eu dirymu—

- (a) Cyfarwyddydau 2008;
- (b) Cyfarwyddiadau Deddf Iechyd Meddwl 1983 ynghylch Clinigwyr Cymeradwy (Cymru) (Diwygio) 2009.

Darpariaethau trosiannol ac arbed

12.—(1) Pan fo person, yn union cyn y dyddiad y daw'r Cyfarwyddydau hyn i rym, yn cael ei gymeradwyo'n glinigydd cymeradwy, ar neu ar ôl y diwrnod hwnnw bydd y Cyfarwyddydau hyn yn gymwys i gymeradwyaeth y person hwnnw fel pe bai'r gymeradwyaeth wedi ei rhoi yn unol â'r Cyfarwyddydau hyn ac eithrio y bydd y cyfnod cymeradwyaeth yn dechrau ar y dyddiad y rhoddwyd cymeradwyaeth mewn gwirionedd o dan Gyfarwyddydau 2008.

(2) Pan fo person wedi gwneud cais am gymeradwyaeth cyn y diwrnod y daw'r Cyfarwyddydau hyn i rym, ond na phenderfynwyd ar y cais hwnnw eto, mae'r cais hwnnw i gael ei benderfynu yn unol â Chyfarwyddydau 2008 er gwaethaf dirymu'r Cyfarwyddydau hynny.

(3) Pan fo cais y mae paragraff (2) yn gymwys iddo yn arwain at y Bwrdd sy'n cymeradwyo yn rhoi cymeradwyaeth, bydd y Cyfarwyddydau hyn yn gymwys i gymeradwyaeth y clinigydd cymeradwy

hwnnw fel pe bai cymeradwyaeth o'r fath wedi ei rhoi
o dan y Cyfarwyddydau hyn.

Llofnodwyd o dan awdurdod Ysgrifennydd y Cabinet
dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, un o
Weinidogion Cymru.

Dr Elizabeth Davies

Pennaeth Is-Adran Grwpiau Iechyd Meddwl ac
Agored i Niwed
Llywodraeth Cymru

Dyddiedig

16 Gorffennaf 2018

ATODLEN 1

Cyfarwyddyd 4(a)

Gofynion Proffesiynol

1. Er mwyn bodloni'r gofynion proffesiynol, rhaid i berson gyflwyno tystiolaeth i ddangos ei fod yn un neu ragor o'r canlynol—

- (a) yn ymarferydd meddygol cofrestredig;
- (b) yn seicolegydd sydd wedi ei restru yng Nghofrestr Seicolegwyr Siartredig Cymdeithas Seicolegol Prydain ac sy'n dal tystysgrif ymarfer berthnasol a ddyroddir gan y Gymdeithas honno(1) neu'n seicolegydd ymarferol sydd wedi ei gofrestru mewn rhestr a gynhelir gan y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal(2);
- (c) yn nyrs lefel gyntaf, sydd wedi ei chofrestru yn Is-ran 1 o'r Rhan i'r Nyrsys o'r gofrestr a gynhelir o dan erthygl 5 o Orchymyn Nyrsio a Bydwreigiaeth 2001(3), gan gynnwys cofnod sy'n nodi mai nyrsio iechyd meddwl neu nyrsio anabledau dysgu yw ei maes ymarfer;
- (d) yn therapydd galwedigaethol sydd wedi ei restru yn y gofrestr a gynhelir gan y Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal;
- (e) yn weithiwr cymdeithasol sydd wedi ei restru yn y gofrestr a gynhelir gan Ofal Cymdeithasol Cymru(4) neu'r Cyngor Proffesiynau Iechyd a Gofal.

-
- (1) Mae Cymdeithas Seicolegol Prydain yn gorff Siarter Frenhinol, wedi ei chofrestru'n elusen yng Nghymru a Lloegr Rhif 229642 ac yn St. Andrew's House, 48 Princess Road East, Leicester, LE1 7DR.
 - (2) Mae'r Cyngor Proffesiynau Iechyd wedi ei sefydlu o dan erthygl 3 o Orchymyn Proffesiynau Iechyd 2001, O.S. 2002/254.
 - (3) O.S. 2002/235.
 - (4) Mae Cyngor Gofal Cymru wedi ei sefydlu o dan adran 54(1) o Ddeddf Safonau Gofal 2000 (p. 14). Cafodd adran 54(1) ei diddymu ond mae'r corff o'r enw Cyngor Gofal Cymru i barhau i fodoli ond mae wedi ei ailenwi'n Ofal Cymdeithasol Cymru yn rhinwedd adran 67 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 (decc 2).

ATODLEN 2

Cyfarwyddyd 4(b)

Cymwyseddau perthnasol

1. Rôl y clinigydd cymeradwy

1.1 Dealltwriaeth gynhwysfawr o rôl, cyfrifoldebau cyfreithiol a swyddogaethau allweddol clinigydd cymeradwy a chlinigydd cyfrifol.

2. Ymarfer ar sail gwerthoedd

2.1 Y gallu i nodi a chymhwyso'r ystod o driniaethau iechyd a gofal cymdeithasol priodol ac effeithiol a lleoliadau'r triniaethau y gellir eu darparu drwy'r dulliau sy'n cyfyngu leiaf ar gyfer y rheini yr ymdrinnir â hwy neu y caniateir ymdrin â hwy o dan Ddeddf 1983.

2.2 Deall nodweddion personol unigryw unigolion a'u parchu.

2.3 Bod yn sensitif i anghenion unigolion o ran parch at y claf ac at ddewis, urddas a phreifatrwydd y claf wrth arfer rôl clinigydd cymeradwy neu glinigydd cyfrifol.

2.4 Y gallu i hybu hawliau, urddas a hunanbenderfyniad cleifion sy'n gyson â'u hanghenion a'u dymuniadau eu hunain, er mwyn eu galluogi i gyfrannu at y penderfyniadau a wneir sy'n effeithio ar eu hansawdd bywyd ac ar eu rhyddid.

3. Asesu

3.1 Y gallu i nodi presenoldeb neu absenoldeb anhwylder meddwl a difrifoldeb yr anhwylder, gan gynnwys a yw'n anhwylder o fath neu o radd sy'n cyfiawnhau cadw unigolyn yn gaeth o dan Ddeddf 1983.

3.2 Y gallu i ymgymryd ag asesiadau iechyd meddwl sy'n cynnwys persbectifau biolegol, seicolegol, diwylliannol a chymdeithasol.

3.3 Y gallu i asesu pob lefel o risg glinigol, gan gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) diogelwch y claf ac eraill o fewn fframwaith ar sail tystiolaeth ar gyfer asesu a rheoli risg.

3.4 Y gallu i ddangos bod ganddo sgiliau lefel uchel o ran penderfynu a oes gan glaf y galluedd i gydsynio i driniaeth.

4. Cynllunio Gofal a Thriniaeth

4.1 Meddu ar y sgiliau a'r wybodaeth sy'n angenrheidiol ar gyfer cynllunio gofal sy'n ddiogel, yn effeithiol ac yn effeithlon, gan gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) meddu ar y gallu i:

- (a) cynnwys cleifion a (pan fo'n briodol) eu teuluoedd a'u gofalwyr wrth gynllunio gofal;
- (b) asesu anghenion cleifion;
- (c) llunio cynlluniau gofal unigol i ddiwallu anghenion cleifion a nodwyd;
- (d) sicrhau bod cynlluniau gofal yn cael eu gweithredu fel y cytunwyd arnynt;
- (e) adolygu a gwerthuso cynlluniau gofal (a'u diwygio yn ôl yr angen).

5. Triniaeth

5.1 Meddu ar y sgiliau a'r wybodaeth sy'n angenrheidiol i fanteisio ar arbenigedd y timau amlddisgyblaethol o ran triniaethau arbenigol er budd y claf. I gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) dealltwriaeth o rolau a chymwyseddau arbenigol aelodau amrywiol tîm amlddisgyblaethol, mewn perthynas â thriniaethau a therapïau penodol.

5.2 Deall yn fras yr holl driniaethau sy'n gysylltiedig ag iechyd meddwl, h.y. ymyraethau corfforol, seicolegol a chymdeithasol.

6. Arweinyddiaeth a Gweithio mewn Tîm Amlddisgyblaethol

6.1 Meddu ar y sgiliau a'r wybodaeth sy'n angenrheidiol ar gyfer:

- (a) arwain tîm amlddisgyblaethol yn effeithiol i gyflenwi rhaglenni gofal cydgyssylltiedig, er mwyn diwallu anghenion cleifion y mae'n gyfrifol amdanynt;
- (b) rhoi ystyriaeth i farn a safbwyntiau cleifion a (pan fo'n briodol) eu teuluoedd a'u gofalwyr wrth ddatblygu rhaglenni gofal sy'n ymwneud â'r tîm;
- (c) ystyried yn wrthrychol farn broffesiynol cydweithwyr eraill o fewn y tîm wrth lunio rhaglenni gofal, er mwyn sicrhau bod penderfyniadau ynghylch gofal a thriniaeth yn rhai amlddisgyblaethol ac wedi eu seilio ar dystiolaeth gadarn.

6.2 Meddu ar sgiliau lefel uchel wrth wneud dyfarniadau a phenderfyniadau cymhleth a chymryd cyfrifoldeb personol amdanynt, heb gyfeirio at oruchwyliaeth ym mhob achos unigol.

7. Cydraddoldeb, amrywiaeth a hawliau

7.1 Y gallu i ddangos gwybodaeth gymhwysol a chyfredol am ddeddfwriaeth cydraddoldeb a materion cydraddoldeb perthnasol a dealltwriaeth ohonynt.

7.2 Ymwybyddiaeth o sut y gall ffactorau diwylliannol a gwerthoedd personol effeithio ar farn a phenderfyniadau ymarferwyr wrth iddynt gymhwyso deddfwriaeth iechyd meddwl.

7.3 Y gallu i nodi a herio pob ffurf ar wahaniaethu ac anghydraddoldeb mewn perthynas ag ymarfer gan glinigydd cymeradwy, a gwneud iawn am hynny pan fo hynny'n bosibl.

7.4 Y gallu i ddangos gwybodaeth gymhwysol a chyfredol am hawliau plant a phobl ifanc a dealltwriaeth o'r hawliau hynny.

7.5 Y gallu i ddangos gwybodaeth gymhwysol a chyfredol am hawliau pobl hŷn a dealltwriaeth o'r hawliau hynny, yn benodol yr hawl i bobl hŷn wneud eu penderfyniadau eu hunain am eu bywydau.

8. Deddfwriaeth a Pholisi Iechyd Meddwl

8.1 Gwybodaeth weithredol gyfredol am:

(a) deddfwriaeth iechyd meddwl berthnasol, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i Ddeddf 1983 a Deddf Galluedd Meddyliol 2005(1), a Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010(2);

(b) deddfwriaeth berthnasol arall, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i Ddeddf Hawliau Dynol 1998(3), Deddf Plant 1989(4), Deddf Plant 2004(5) a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014(6);

(c) canllawiau perthnasol oddi wrth y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth mewn Iechyd a Gofal, codau ymarfer a pholisïau a phrotocolau cenedlaethol;

(d) cyfraith achosion perthnasol.

8.2 Yn y paragraff uchod, ystyr y term "perthnasol" yw'r hyn sy'n berthnasol i ymarfer clinigwyr cymeradwy a chlinigwyr cyfrifol.

9. Cyfathrebu

9.1 Y gallu i gyfathrebu'n effeithiol â phroffesiynolion, cleifion, gofalwyr ac eraill, yn enwedig mewn perthynas â phenderfyniadau a wneir a'r rhesymau sy'n sail i'r penderfyniadau hynny, a chan gynnwys gallu i benderfynu a oes gan glaf y gallu neu'r cymhwysedd i gydsynio i driniaeth.

(1) 2005 p. 9.
(2) 2010 deccc. 7.
(3) 1998 p. 42.
(4) 1989 p. 41.
(5) 2004 p. 31.
(6) 2014 deccc. 4.

9.2 Ystyried anghenion penodol unigolion y mae'r Gymraeg yn ddewis iaith ganddynt.

9.3 Ystyried anghenion penodol cleifion a chanddynt nodweddion gwarchoddedig.

9.4 Y gallu i ddangos y cedwir cofnodion yn briodol yn unol â gofynion cyfreithiol.

9.5 Y gallu i lunio a llenwi dogfennaeth statudol ac i ddarparu adroddiadau ysgrifenedig fel y bo'n ofynnol i glinigydd cymeradwy ei wneud.

9.6 Y gallu i ysgrifennu adroddiadau effeithiol.

9.7 Y gallu i gyflwyno tystiolaeth yn gymwys, ar lafar ac yn ysgrifenedig, i lysoedd a thribiwnlysoedd.